

Fuiken, aas en andere zaken

Gerrit Kolenbrander & Fred Wielink

In juni 2008 zijn wij op pad geweest met RAVON medewerker Jöran Jansse om fuiken te plaatsen. Met fuiken ving Jöran kamsalamanders op een locatie waar wij al tweemaal hadden geschept met een net, en waar we alleen kleine watersalamanders als resultaat hadden. Reden voor ons om ook eens met fuiken te willen werken op plaatsen waar het moeilijk scheppen is. En om ze te gebruiken op plekken waar we een vermoeden hebben van de aanwezigheid van kamsalamanders maar waar we ze niet met een schepnet konden vaststellen.

Met het afdelingsbudget van RAVON Gelderland werden salamanderfuiken aangeschaft. Deze hebben een kleine inzwemopening en worden geleverd als bouw pakket. Na enkele winteravonden knutselen konden we eindelijk aan de slag (zie foto).

We hebben ook wat literatuur over fuiken doorgenomen zoals de Duitstalige nieuwsbrief Rundbriefe zur Herpetofauna von Nordrhein-Westfalen 32 (2007) (<http://www.herpetofauna-nrw.de/Rundbriefe.htm>). Hierin wordt het gebruik van fuiken nogal negatief benaderd, maar is dat terecht? Als algemeen advies van RAVON is bekend dat het gebruik van fuiken door leken niet wordt aanbevolen. Bij verkeerd gebruik kunnen amfibieën of vissen onnodig beschadigen en sterven, en fuiken zijn gevoelig voor vandalisme.

Gelukkig zijn deze fuiken onopvallend en omdat we ze met een waadpak 's avonds plaatsen en 's ochtend vroeg weer ophalen, zijn er geen doden bij gevallen en zijn er geen fuiken verloren gegaan. Wel zijn 2 fuiken beschadigd doordat er een groot gat ingevreten is. Een nadeel van deze fuiken is dat ze niet inklapbaar zijn en daarom nogal wat ruimte in beslag nemen. Het lukt ons om maximaal 5 fuiken in onze auto te vervoeren, meer past echt niet. Een ander nadeel is dat ze kletsnat terug moeten de auto in!

Ons was gevraagd eens te kijken naar het gebruik van verschillende soorten aas en lokvoer. Hiervoor was de plaatselijke dierenspecialzaak Faunaland bereid als sponsor op te treden, zodat we een aantal soorten diervoer konden uitproberen. Wat je met fuiken vangt is afhankelijk van de locatie en de tijd van het jaar. Bij ons vingen we in de periode midden juni tot begin augustus voornamelijk groene kikker larven en de hier overheersende vissoorten als stekelbaars, ruisvoorn en vetje. Sommige korrelproducten zijn als lokvoer moeilijk toepasbaar zoals wintervisvoer en steurvoer. Deze vallen letterlijk door de mand dan wel fuik. Door deze korrels eerst te laten wellen en samen te drukken, of door het in een plastic houder te plaatsen,

Kamsalamanderlarve en vetje (Foto: Gerrit Kolenbrander)

Salamanderfuikje (Foto: Edo Goverse)

is het wel bruikbaar. Koikarpervoer, katten- en hondenbrokken zijn beter toepasbaar. Deze brokken zijn groot genoeg om niet door de mazen te vallen. Een afwijkende methode was met een blinkertje, een klein lampje dat gebruikt wordt om de kat in het donker zichtbaar te maken. Dit laatste werkte wel maar ze zijn niet gemaakt voor onderwatergebruik. Het risico dat het batterijtje op raakt is groot en daarom zijn we na 3x hiermee gestopt. Het aantal keren dat wij fuiken met aas hebben gezet

Vetje (Foto: Gerrit Kolenbrander)

(10x) is te weinig om echte verschillen aan te tonen. De beste vangsten waren meestal met de klassieke rauw gehakt methode met half-om-half gehakt.

Onze werkwijze was dat we 's avonds 5 fuiken met verschillend type aas gingen zetten en deze de volgende ochtend leegden. Aansluitend gingen we dan met een schepnet andere locaties in de buurt (Zevenaar, Duiven, Westervoort) bekijken. Omdat de voor de hand liggende bemonsteringsplaatsen in deze omgeving reeds worden gemonitord hebben we dit jaar meer de randhoekjes, industrieterreinen, kleine slootjes en particuliere vijvers als doelwit genomen. Onze voornaamste doelsoort was de kamsalamander. In deze omgeving wilden we een beter beeld krijgen waar de soort zich ophoudt. In een sloot langs een natuurgebiedje werd met een fuik, waarin gehakt als aas is gebruikt, een volwassen kamsalamandervrouwtje gevangen. Scheppen in een nabijgelegen bijna dichtgegroeide poel leverde ook enkele larven op.

Daarna is de aanliggende woonwijk diverse malen bezocht. Hier hebben we voornamelijk vijvers in natuurlijk ingerichte tuinen rondom bewoning bemonsterd (in overleg met de eigenaar!). Hier schepten wij op meerdere plaatsen flinke hoeveelheden larven van zowel kam- als kleine watersalamanders uit de vijvers. Zelfs in een grote siervijver met goudwindes waren de watersalamanders te vinden! De meeste eigenaren kenden de kamsalamander alleen van horen zeggen maar wisten niet dat zij ze zelf ook in het water hadden, en zeker geen larven. De vijvers waren in hun ogen meer aangelegd als kikkerpoelen. In totaal werden op 5 voor ons tot dan toe onbekende locaties kamsalamanderlarven aangetroffen.

Vanaf half augustus werd een poging gedaan om samen met

RAVON medewerker Arthur de Bruin zoveel mogelijk fuiken in de omgeving uit te zetten met verschillende soorten aas, met als doel de verspreiding van de grote modderkruiper vast te stellen. Dit gaf ons een goede illustratie van problemen bij een onderzoek. Op een locatie waar we met een schepnet alleen stekelbaars, snoek en zeelt hadden gevangen werd op de terugweg een fuikje uitgezet waarin gehakt als aas diende. Na één nacht werd een grote modderkruiper gevangen in deze fuik. Het overgebleven gehakt hebben we vervolgens aangevuld met steurvoer en de fuik hebben we achter gelaten. De volgende dag troffen wij een kroeskarper aan. In de woorden van Arthur zou het een heel eenzaam stipje in de Gelderse Vissenatlas worden. De gevangen grote modderkruiper gaf aanleiding tot een nieuw bezoek van RAVON-ers Arthur de Bruin en Jan Kranenbarg, wat uiteindelijk resulteerde in ongeveer 10 exemplaren grote modderkruiper, gevangen met schepnetten. Door een misverstand over de locatie hadden zij een andere hoek bevestigd waar wij niets hadden gevangen! Alle gegevens zijn doorgegeven via Telmee.nl en met de afdeling milieu van de gemeente Zevenaar en Duiven zijn we nu in overleg over gewenste maatregelen naar aanleiding van onze vangsten.

Geconcludeerd kan worden dat het gebruik van fuiken een welkome aanvulling kan zijn voor wateren die je met een schepnet moeilijk kan bemonsteren. Over het gebruik van aas valt nog geen conclusie te trekken. We gaan door met experimenteren.

De gebruikte fuiken zijn geen privébezit, maar van RAVON Gelderland. Geïnteresseerden die ze willen gebruiken kunnen contact opnemen met de regiocoördinator (Gerrit Kolenbrander). Je moet dan wel genegen zijn de fuiken zelf op te halen en terug te brengen.